

Ils meglers sunadurs da Hubertus

Ils Corns da catscha Péz Fess han defendiu il tetel da campiu svizzer

■ (anr/abc) Sonda e dumengia vargada ha la 28avla Fiasta federala dils corns da catscha giu liug a Brig el Valleis. Denter las 39 gruppas en ogt categorias ein era treis dil Grischun stadas a Brig. La gruppa sursilvana da Sevgein ha gudignau la concurrenza ella «Champions-League» dils corns da catscha dalla Svizra. Igl ei ina gruppa che s'accorda bein. Els ein ambizius, mo els han cunzun bugen la musica e partan la pissiun per la catscha. Els ein da Sevgein, ogt dad els van a catscha. Gliez ei la premissa per insumma saver separticipar ad ina fiasta federala. Il reglament da fiasta definescha che buca daplì che dus sunadurs astgan esser buca-catschadurs, tschels ston mussar als experts lur patenta da catscha avon las produziuns da pag. Quei han els era fatg sonda vargada a Brig. Clemens Christoffel, Isidor Cadalbert, Roman Christoffel, Damian Cadalbert, Mathias Derungs, Urban Derungs, Corina Gartmann, Adrian Knöpfel, Armin Walder e Martin Walder ein separticipai alla 28avla Fiasta federala dils corns da catscha. Ina gruppa da biebein 30 fans ha accumpignau ils musicants da catscha giu el Valleis. Ed ils fans han giu motiv da far fiasta. Ils Corns da catscha Péz Fess ein turnai a casa per la secunda gada sco campiu svizzers. Avon dus onns eran els separticipai alla medema concurrenza che ha giu liug a Goldach sper Sogn Gagl. Leu havevan els dumignau lunsch ora la concurrenza. Ils concurrents da tut la Svizra havevan strusch saviu capir ch'ina gruppa ch'era

La gruppa dils Corns da catscha Péz Fess ei turnada cun grond success a Sevgein. Da senier a dretg, emprema retscha: Isidor Cadalbert, Armin Walder, Urban Derungs, Martin Walder; secunda retscha: Adrian Knöpfel, Corina Gartmann, Clemens Christoffel; retscha davos: Roman Christoffel, Damian Cadalbert e Mathias Derungs. MAD

seformada pér avon quater onns gudogni ella pli aulta categoria. Dus onns avon eran els stai a Baden culla medema finamira: Mussar ina buna prestaziun culs corns da catscha.

Cun quella finamira ein els parti vndergis vargau cul tren en direziun Valleis. Cul menader musical Clemens

Christoffel eran ils nov sunadurs e la sunadura sepreparai bein per la fiasta federala. En tut hagian els giu 15 exercizis, han ils musicants raquintau all'anr. Suenter lur annunzia per Brig han els retschert avon treis meins ils dus tocs da concurrenza «Hubertus-Sense-Marsch» e «Fest-Fanfare». Il toc

d'elecziun «Freundschaftsklänge» ha cumpletu lur produziun avon ils tschun experts a Brig. Lezs han giudicau ils Grischuns cun 1014 da 1080 puncts maximalis. La gruppa ch'ei daventada secunda, la «JHB Hubertus Escholzmatt, ha retschert 957 ed ils «Hubertusbläser Luzern» ein daventai tiazis

cun 904 puncts. Ils Sursilvans ein separticipai ella categoria A.1, la pli aulta dallas ogt categorias dalla fiasta federala. Da menziunar ei che Clemens Christoffel suna sco sulet en ina musica, tut tschels nov han fatg pli baul musica, dapi onns denton buca pli. Ton ils experts sco era biars musicants che sunan dapi decennis il tgiern da catscha han smarvegliu co quella gruppa dil Grischun ei sepresentada. Cun lur corns pigns «Fürst-Pless» ed ils gronds dil tip «Parforce» ha ella saviu porscher la meglia musica da catschadurs. Els experts han giudicau en tut 39 gruppas tenor ils criteris interpretaziun, intonaziun/tempra, dinamica/ulivaziun dil tun, ritmica/metrum sco era impressiun generala. Il grond avantatg che la gruppa dil Péz Fess ha ei ch'ella suna cun in menader musical che ha gronda experientscha, che tschenta claras finamiras e che ha sensori ed ureglia pils detagls. Che tut ses musicants san leger notas ei medemamein in avantatg. Quei ch'ills Sursilvans han apprezzau e gudiu ei la collegialitad denter ils catschadurs da tut la Svizra. Era sche rodund 800 musicants ein separticipai a quella sentupada federala regia ina atmosfera familiara ed amicabile cun bien publicum. Dallas treis gruppas dil Grischun ei ina ulteriera turnada sco victura. Ils «JHB Falknis» da Maiavilla han gudignau ella secund-aula categoria A.2. Ella medema categoria ein ils Corns da chascha Piz Colani da Sogn Murezi cul menader Gian Reto Sonder daventai tschunavels.

«In scazi cultural aschi bials da bargir»

Cun «La Grischa» regala Corin Curschellas in scazi da canzuns popularas alla posteritad

DA SUSI ROTHMUND / ANR

■ «La Grischa» ei il tetel d'in niev cudisch da canzuns cun ina schelta da canzuns popularas romontschas. Leuter han Corin Curschellas ed ensemble registrau dus discs compacts cun lur versiuns modernas d'in scazi tradiziunal. Il cudisch biling colligia la «grande dame» dalla canzun romontscha contemporanea cul gjavisch ch'ills Romontschs contien dapli ensemen enstagl da polemisar davart idioms e rumantsch grischun. Avon biebein in onn ha Corin Curschellas che viva a Rueun e Turitg presentau siu disc compact «La Grischa 1» cun 17 canzuns popularas en quater idioms romontschs. En in discuors cun l'Agentura da novitads rumantscha ha la cantautura cumparegliau quei disc cun in diamant mulau. Ina schelta da canzuns popularas ch'inspireschan da cantar e la medema finamira ha Corin Curschellas era cul secund disc da «La Grischa» ch'ella descriva sco diamant nummulau. Quei pervia digl accumpignament musical che seigi empau nunusitau per quei ch'igl ensemble hagi notau negliu las notas dils arranschaments per mintga musicant. Dil rest sappien biars buns musicants gnanc leger notas buca ed ei drovi era buca exnum ina scolaziun musicala per saver far buna musica. «Il secund disc da La Grischa ei pli genuins ed en mintga cass pli musicals», ha la cantautura da 56 onns explicau declarond che quei seigi denton tuttavia buca musica improvisada. Per anflar las versiuns finalas che cuntentaven tuts participai hagian ei exercitau, sunau, cantau ed aunc ina ga sunau. Treis jamnas ha quei process cuzzau e quellas jamnas han Corin Curschellas ed ils musicists Thomas Aeschbacher (orgelet da maun da Sviz, ghitarra, cajon), Simon Dettwiler (orgelet da maun da Sviz), Andreas Gabriel (violina) e Jürg Nietlispach (cuntrabass, ghitarra, sgara da bucca) pas-

sentau ensemen en ina semplia casetta da gualsers ella Val Maggia. Ils discs «La Grischa 1 e 2» ein ussa part dil cudisch da canzuns. Las notas ein aschuntadas, mo las melodias sils discvarieschan fetg e duein inspirar da crear ulterieras versiuns e cantar las canzuns a moda multifara.

Canzuns per sesentir da casa

Per mantener quei scazi musical ed intamar giuven e vegl da cantar e sunar ha l'amatura dalla canzun populara romontscha vuliu edir in cudisch da canzuns. Tier la Chasa Editura Rumantscha che edescha quels dis il cudisch ha Corin Curschellas anflau il sustegn necessari. Duei jeu pia cun tristezza, Alla buna sera,

O Di dulogr, Sai buca nu'ir, sai buca nu'star, Roda mulin, Zuola roda, zuola e Ninna nanna ein mo entginas dallas veglias canzuns che cumparan en quei cudisch biling che cuntegn 38 canzuns popularas romontschas en tuts idioms, dus discs da Corin Curschellas ed explicaziuns dad Iso Albin. Las canzuns dil niev disc ein ina schelta ord il scazi dil relasch musical dil rinnader da canzuns popularas Alfons Maissen. Per Iso Albin ein ellas musicalmeins (melodicamein, ritmicamein, dil cuntegn enneu) interessantas. Las canzuns eligidas pil cudisch accumpognan l'entira veta dil carstgaun – dalla tgina alla bara. Ellas descrivan e tractan il decuors dil mintgadi, il cuors

dalla veta, ils process da madirezia e las grondas damondas dil destin, pia la veta cumplessiva. Cun scriver las explicaziuns ha Iso Albin remarcu che las canzuns ein cunzun era interessantas el context cun las autras e laian aschia pertscheiver ils cuntrasts denter grop-rubiesti e delicat-amureivel. Culs texts explicativs e las descripiuns metaforicas vul el porscher in access pusseivel alla canzun per animar e schlargiar l'atgna percepziun e fantasia. «Igl auditor secatta en in act creativ e semetta cun meraviglia cumpleina anavos en l'affonza, entras las canzuns catta el adina puspei in liug per sesentir da casa», scriva Iso Albin en sia prefaziun. Enzaintas canzuns vegnan era cantadas en

pliras vuschs e quellas conta Corin Curschellas ensemen cun Astrid Alexandre ed Ursina Giger. «Jeu contel bugen canzuns popularas en pliras vuschs, quei fa endamen a mi co nus cantavan pli baul en famiglia», ha Corin Curschellas declarau.

Dubla fortuna

La schelta dallas canzuns cumpareglia la cantautura culla tscherca d'in scazi. Uras en ed uras ora ha ella tedlau las registraziuns d'Alfons Maissen che mava all'entschatta dils anno 30 cun siu registratur pils vitgs entuorn per salvar las canzuns cun siu magnetofon, cuort avon ch'ellas mondien en emblidanza. «Quei ei ina ierta immens custeivla, udir quellas vuschs e s'imaginar cun tgei seriusadad che quellas persunas cantavan, quei ei bi da bargir», ha Corin Curschellas tradiu e concediu ch'ella hagi spon bein en qual larmin. Ord quellas registraziuns sappi ins interpretar immens bia, gie quasi sentir co las persunas vivevien, luvravien, selegravien e pitevien. Sch'ei havessi buca commuentau ella havessi ella buca saviu far quella lavur. Dieter Ringli, etnolog da musica e docent all'Universitad Turitg, scriva ella prefaziun da «La Grischa» ch'il cudisch da canzuns seigi ina dubla fortuna. Quei damai ch'el cuntegni ina schelta da canzuns perschuadenta, canzuns che meretien da puspei vegnir cantadas. Quella ediziun seigi denton era ina cumbinaziun reussida dad in cudisch da canzuns en scret e da registraziuns sonoradas.

Cudisch «La Grischa – Chanzuns popularas rumantschas – Rätoromanische Volkslieder», Chasa Editura Rumantscha, 112 paginas includus DC's per 45 francs. Vernissascha e concerts: Damaun gievgia, ils 6 da zercladur allas 20.00 han la vernissascha ed il concert da La Grischa liug el Teater dil marcau a Cuera. In secund concert cun presentaziun dil cudisch ha liug venderdis, ils 7 da zercladur allas 20.00 el la pensiun Aldier a Sent.

Cun «La Grischa» dat Corin Curschellas «nova veta» ad ina schelta da canzuns popularas romontschas. FOTO S. HLAVACEK